

KIRA-foorumi
HALLITUSOHJELMATAVOITTEET 2019

Kiinteistö- ja rakentamisan toimintaympäristö 2019-2023

Kiinteistö- ja rakentamisanalla (KIRA) vaikuttavat megatrendit

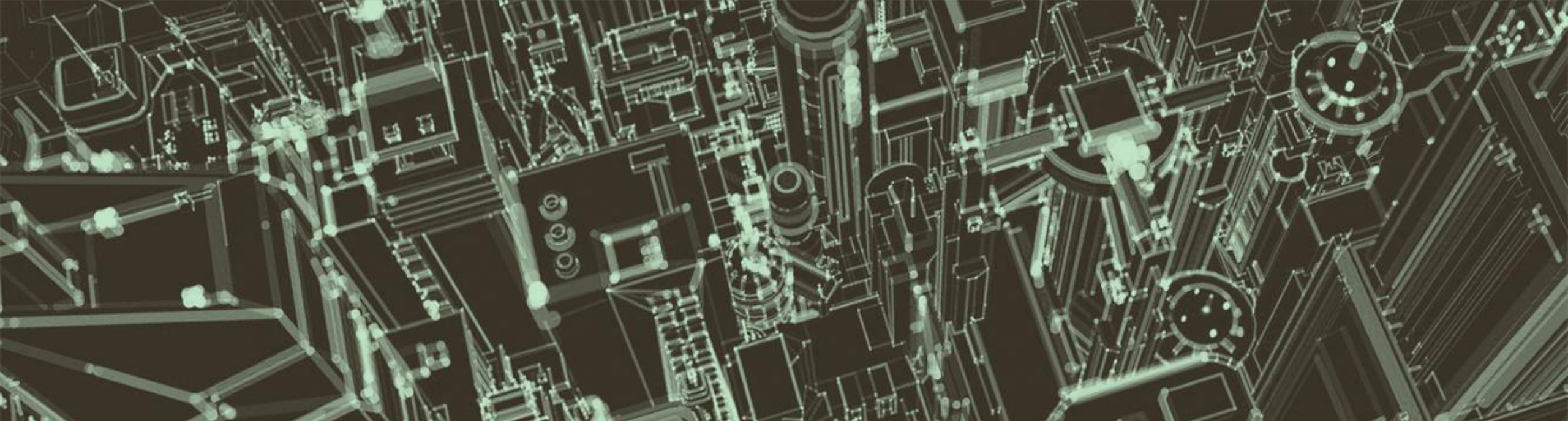
- **Ilmastonmuutos etenee:** Kaikkia ponnisteluja tarvitaan nopeammin ja enemmän. KIRA-alan toimien merkittävyys kasvaa.
- **Kaupungistuminen kiihtyy:** Kasvu ja keskittyminen kiihtyvät, alueellinen erilaistuminen lisääntyy.
- **Työ muuttuu:** Uudenlainen työ ja tekeminen valtaavat aloja.
- **Digitalisaatio kiihtyy:** Tekoäly ja digitaaliset ratkaisut yleistyvät.
- **Energiantuotanto hajautuu:** Tuotanto ja kulutus monimuotoistuvat.
- **Väestö ikääntyy:** Väestö vanhenee ja liikkuu.

Kiinteistö- ja rakentamisan lähivuosien tarpeet

- **Vähähiilinen** rakentaminen ja elinkaaren hallinta korostuvat. Olemassa olevan rakennuskannan elinkaaren aikaisten päästöjen vähentäminen keskiössä.
- Osaajapula ja muuttuvat osaamistarpeet, alan **vetovoiman** kasvattaminen ja osaamisen uudistaminen
- **Tuottavuuden**, laadun ja TKI-toiminnan edistäminen alan ekosysteemejä kehittämällä ja hyödyntämällä.
- Kiinteistö- ja rakentamisan **suhdannevaihteluiden** hallinta.
- Rakentamisen ohjauksen ja **säädösuudistusten** sujuvoittaminen.

Tiiviisti: KIRA-foorumin hallitusohjelmataavoitteet 2019

- Ilmastonmuutosta on hillittävä
- Osaavan työvoiman saatavuus turvattava ja työllistämisen esteet purettava
- Innovaatiot uudistamaan KIRA-alaa
- Sujuvaa suunnittelua ja luvitusta investointien tueksi
- Oma ministeri(ö) rakennetun ympäristön kokonaisohjaukseen
- Suomi kaksiraiteiseksi ja nelikaistaiseksi

Ilmastonmuutosta on hillittävä

Älykäs rakennettu ympäristö avainroolissa taakanjakosektorin toimissa

Ilmastonmuutosta on hillittävä

Pariisin ilmastopöytäkirja solmittiin vuonna 2015. Sen mukaan maapallon keskilämpötilan nousu rajataan alle kahteen asteeseen, pyrkien rajoittamaan nousu 1,5 asteeseen. Tämä edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen ja nielujen tasapainoa maailmanlaajuisesti kuluvaan vuosisadan puoliväliin mennessä. Hallitusten välisen ilmastopaneelin IPCC:n lokakuussa 2018 julkaiseman raportin perusteella on varmistunut, että ilmastonmuutoksen hallitsemiseksi tarvitaan aiemmin arvioitua suurempia ja nopeampia päästövähennyksiä.

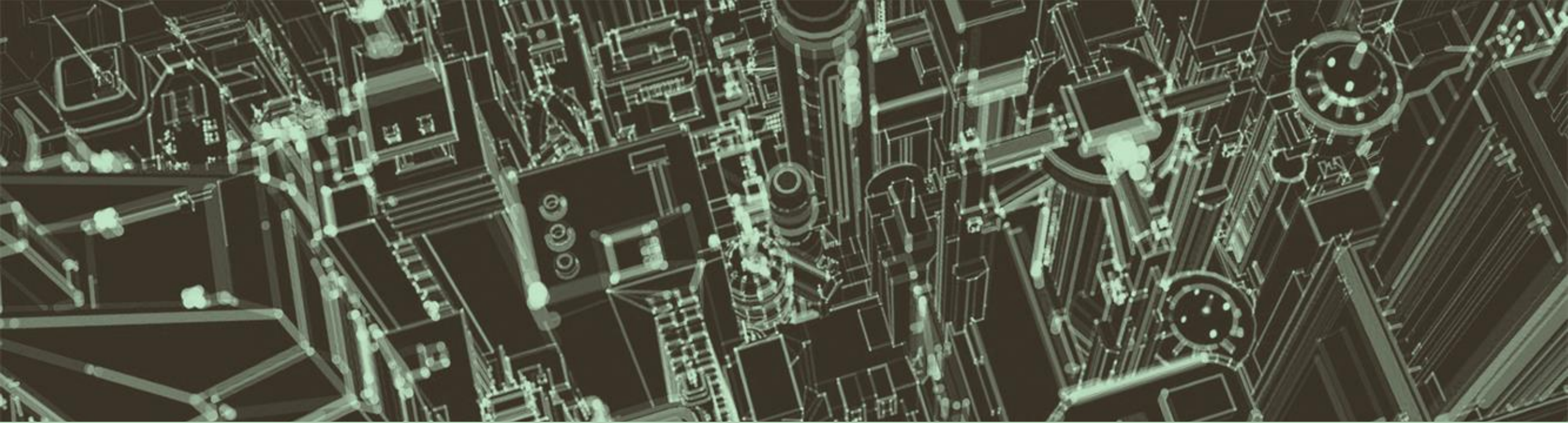
Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan kaikkien toimijoiden yhteistyötä. Kansallisia toimenpiteitä tarkasteltaessa tulee huolehtia suomalaisen kuluttajan hyvinvoinnista ja teollisuuden kansainvälisestä kilpailukykyistä. Tulevaisuudessa on myös varmistettava siitä, että Suomessa on saatavissa riittävästi hinnaltaan kilpailukykyistä ja päästötöntä energiaa.

Rakennuksissa käytetään lähes 40 % kaikesta Suomessa kulutettavasta energiasta ja aiheutetaan yli 30 % päästöistä. Liikenne mukaan lukien rakennetun ympäristön osuus energiankäytöstä on 60 % ja päästöistä 55 %.

Valtaosa päästöistä syntyy kiinteistöjen käytön aikaisesta energiankulutuksesta. Siksi energiatehokkuuden parantaminen rakennetussa ympäristössä on kustannustehokkain keino hillitä ilmastonmuutosta. Suomalaisilla tuotteilla ja korkeaan osaamiseen pohjautuvilla palveluilla on niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin merkittävä vaikutus ilmastohaasteen ratkaisemiseksi. Näiden ratkaisujen käyttöä tulee tukea ja edistää sekä kotimaassa että viennin osalta.

Yhteiskunnassa uusi syntyy rinnan olemassa olevan toiminnan kanssa. Ennustettava toimintaympäristö vauhdittaa investointeja ja työllisyyttä, jotka ovat avainasemassa matkalla kohti kestävämpää tulevaisuutta.

- EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa tulee päivittää siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen. Pitkän aikavälin ilmastotoimet on rakennettava siten, että saavutamme hiilineutraalisuuden ennen vuotta 2050.
- Rakennetun ympäristön sopeuttamistoimet ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on selvitettävä. Ympäristöministeriön resursseja on vahvistettava tarvittavien säädösmuutosten valmisteluun sekä rakentamista koskevien ohjeiden kehittämiseen päivittämiseen.
- Rakennetun ympäristön energia- ja resurssitehokkuutta parannetaan kehittämällä lainsäädäntöä sekä edistämällä toimialan vapaaehtoisia toimenpiteitä:
 - Lisätään kannustimia olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseen.
 - Toteutetaan Älyverkko-työryhmän suositusten mukaiset toimet. Suunnittelussa huomioitava mahdollisuus sähkötehon hallintaan, kulutusjoustoon ja älykkääseen automaatioon.
 - Valinnanvapauden ja hajautetun tuotannon edistämiseksi on energian mittaus- ja hintatiedon oltava asiakkaan käytössä helposti ja yhdenmukaisesti.
 - Rakennuskanta on myös merkittävä energiavarasto, jota tulisi hyödyntää älykkäiden teknologioiden avulla paremmin.
 - Kiinteistörajat ylittävä kannattava energiayhteisötoiminta mahdollistettava sähkömarkkinalain muutoksilla.

Osaavan työvoiman saatavuus turvattava ja työllistämisen esteet purettava

Elinikäinen oppiminen ja kansainväliset osaajat avuksi uusiin tarpeisiin

Osaavan työvoiman saatavuus turvattava ja työllistämisen esteet purettava

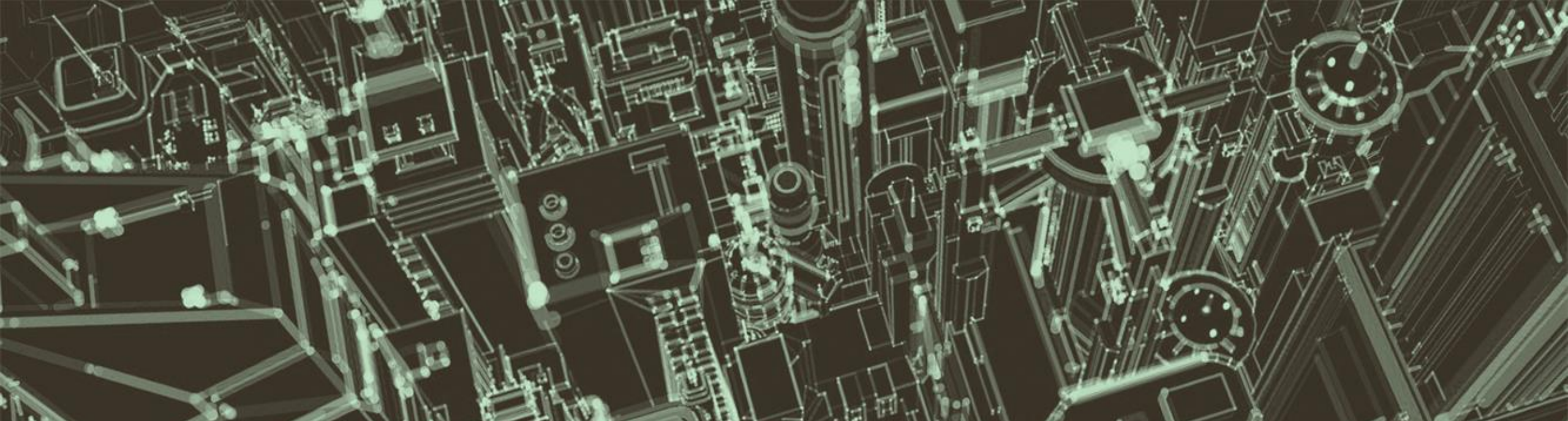
Yhteisen Suomen rakentaminen vaatii osaavia tekijöitä. Kiinteistö- ja rakentamisalan koulutusta on tehostettava ja uudistettava siten, että se kykenee vastaamaan työn ja teknologian murrokseen.

Peruskouluista ei saada tällä hetkellä toiselle asteelle riittävästi innostuneita nuoria eikä toinen aste pysty tuottamaan riittävästi osaajia työmarkkinoille ja jatko-opintoihin.

Kiinteistö- ja rakentamisalan kasvavaan osaajapulaan voidaan vastata houkuttelemalla lisää opiskelijoita ammatilliseen koulutukseen, lisäämällä ammattikorkeakoulujen tavoiteajassa valmistuneiden osuutta ja parantamalla korkeakoulujen läpäisyastetta. Huomiota on kiinnitettävä myös kansainvälisten osaajien houkutteluun Suomeen ja varsinkin täällä jo opiskelevien sitouttamiseen suomalaisille työmarkkinoille.

Jatkuva oppimisen tukeminen täydennys-, muunto- ja lisäkoulutusten avulla on työn murroksessa keskeisessä asemassa.

- Peruskouluille on ohjattava lisää resursseja paitsi matematiikan ja luonnontieteiden opetukseen myös työelämässä toimimista tukeviin taitoihin.
- Toisen asteen koulutuksessa on mahdollistettava riittävät harjoittelupaikat ja työssä oppimismahdollisuudet.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja on lisättävä, jotta vaativiin asiantuntija-, kehitys-, johto- ja tutkijatehtäviin valmentavat opiskelijamäärät nousevat. Korkeakouluille on osoitettava muutoinkin lisää resursseja tutkintomäärien ja opintojen läpäisyasteen parantamiseksi.
- Täydennyskoulutukseen ja jatkuvan oppimisen tukemiseen on luotava toimivat kannuste- ja seurantajärjestelmät.
- Yhteistyötä korkeakoulujen, yliopistojen, oppilaitoksien ja yritysten välillä on vahvistettava ja asiaa korostettava oppilaitosten tulohajautuksessa, jotta osaamisen taso säilyy.
- Ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta on luovuttava.
- Ulkomaisen työvoiman ja tutkinto-opiskelijoiden integrointiin suomalaisille työmarkkinoille on luotava tehokkaita keinoja esimerkiksi helpottamalla työntekoon oikeuttavan oleskeluluvan saamista ja lisäämällä yhteiskunnan tukemaa kielikoulutusta.

Innovaatiot uudistamaan KIRA-alaa

Yhteiset digi-ohjelmat ja julkiset hankinnat kasvun vauhdittajiksi

Innovaatiot uudistamaan KIRA-alaa

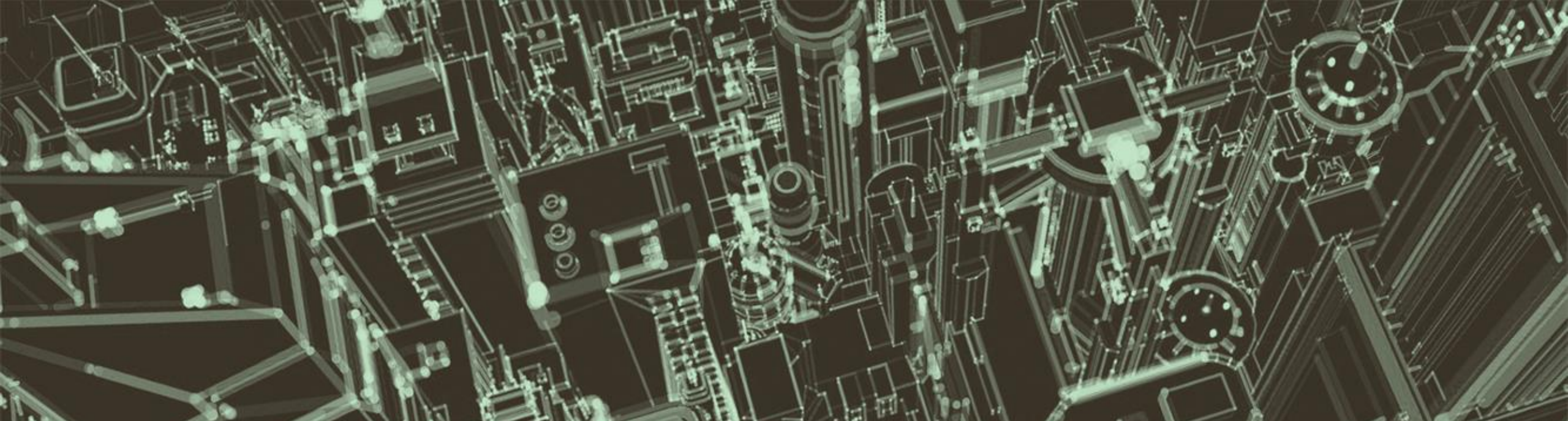
Rakennettu ympäristö sekä uudistuva kiinteistö- ja rakentamisala ovat joka päivä läsnä jokaisen suomalaisen elämässä – ne ovat hyvinvointimme perusta.

Tänä päivänä maailma muuttuu nopeammin kuin koskaan ennen. Nopea teknologinen ja kulttuurinen kehitys muokkaa jokaista yhteiskunnan osa-aluetta, ja siten myös kiinteistö- ja rakentamisalaa.

Huippuluokan osaaminen ja uudet innovaatiot ovat avainasemassa murroksen keskellä. Niiden avulla helpotamme ihmisten arjen sujuvuutta, rakennamme ympäristön kannalta kestäväen tulevaisuuden ja vahvistamme yritysten kilpailukykyä ja menestystä myös kansainvälisillä markkinoilla.

Suomessa on tehty pitkäjänteisesti hyvää työtä kiinteistö- ja rakentamisalan digitalisoimiseksi, viimeiseksi KIRA-Digi-hankkeessa, jonka lähes 140 kokeiluhanketta ovat tuottaneet vaikuttavia tuloksia. Hyvä työ on kuitenkin vasta alussa; sitä täytyy jatkaa ja laajentaa. Uudet ratkaisut on saatava laajamittaisesti käyttöön.

- Julkisia TKI-investointeja kasvatetaan niin, että ne mahdollistavat TKI-toiminnan osuuden kasvun 4 %:iin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä.
- Suomeen luodaan rakennetun ympäristön digitaalinen ekosysteemi, joka yhdistää alan yksityiset ja julkiset toimijat. Ekosysteemi tuottaa yhteisen tiekartan panostuksien tehokkaaksi kohdentamiseksi.
- Kaikki rakennettua ympäristöä koskevat julkiset tietokannat muutetaan koneluettaviksi ja avataan vapaasti käytettäviksi.
- Lakimuutoksilla edistetään kuntien kaavoituksen, maankäytön ja luvituksen digitalisointia.
- KIRA-alalle luodaan oma tekoälyohjelma osana muita Suomen tekoälypanostuksia. Ohjelmaan tulee sisällyttää myös IoT-tekniikan ja kyberturvallisuuden tarkastelu.
- Julkisista hankinnoista vähintään 10 % innovatiivisiksi hallituskauden aikana. Toteutumista tuetaan kohdennetuilla resursseilla esimerkiksi osto-osaamisen kehittämiseen.

Sujuvaa suunnittelua ja luvitusta investointien tueksi

MRL-kokonaisuudistus ja sähköinen yhden luukun investointilupa maaliin

Sujuvaa suunnittelua ja luvitusta investointien tueksi

Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) kattaa alueiden ja rakennusten suunnittelun, rakentamisen ja käytön. Lain kokonaisuudistus on alkanut laajapohjaisessa yhteistyössä ympäristöministeriön johdolla.

Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, kehittää rakentamisen ohjausta ja helpottaa lain toimeenpanoa. Uudistuksessa otetaan huomioon näköpiirissä olevia laajoja ilmiöitä ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen, kaupungistuminen, liikkumisen murros, elinkaari- ja vähähiilisyysnäkökohdat, digitalisaatio sekä hallinnon muutokset.

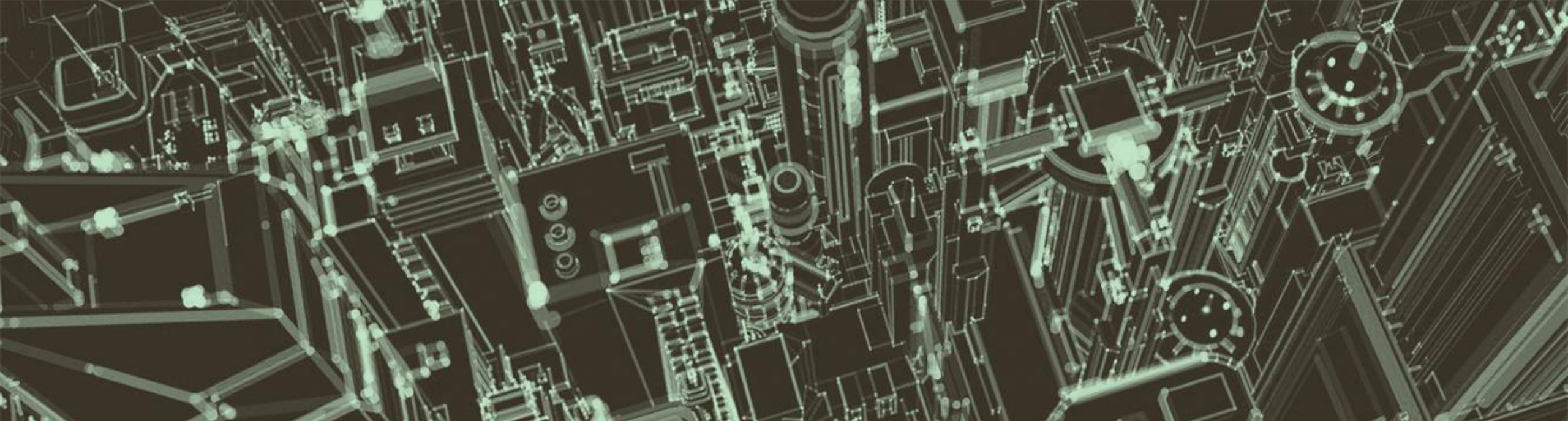
Samaan aikaan hallinnossa on vireillä ympäristöllisten lupamenettelyiden yhteensovittamistyö sekä yhden luukun sähköisen asiointijärjestelmän kehittäminen. Niiden avulla pyritään selkeyttämään ja sujuvoittamaan investointihankkeiden edellyttämien ympäristöllisten lupahakemusten käsittelyä. Maankäytön suunnittelua koskevat menettelyt kuten poikkeamapäätökset eivät kuitenkaan sisälly nyt meneillään oleviin uudistuksiin. Sujuvoittamisen edetessä ne tulee sisällyttää samaan kokonaisuuteen.

MRL-kokonaisuudistuksessa

- Maankäytön suunnittelun tulee olla skaalautuvaa ja tasojen tulisi joustaa tarpeen mukaan.
- Kehitettävä kaavasisältöjä niin, että ne mahdollistavat joustavuuden tarkemmissa suunnitteluvaiheissa. Kaavoituksen tulee rajoittua kunta- ja kaupunkirakenteen suunnitteluun, eikä ulottaakaan rakennussuunnitteluun.
- Luotava kiinteistönomistajalle aloiteoikeus paikallistason kaavaan päätöksenteon pysyessä kunnalla. Lakiin on sisällytettävä palvelu- ja toteutusvelvoitteet eri osapuolille.
- Maakuntien maankäyttöä on ohjattava strategisesti.
- Mahdollistettava sektorikohtaiset valtakunnalliset alueidenkäyttöstrategiat ja varmistetaan tarvittaessa niiden oikeusvaikutteisuus alemman tason suunnitelmissa ja viranomaistoiminnassa.

Luvituksen sujuvoittamista on jatkettava

- Ottamalla käyttöön yhden luukun sähköinen asiointijärjestelmä kaikissa lupa-asioissa.
- Hyödyntämällä sähköisiä kansalaispalveluita osallistamis-, ilmoittamis- ja kuulemismenettelyissä.
- Helpottamalla muutosten ja poikkeusten käsittelyä.

Oma ministeri(ö) rakennetun ympäristön kokonaisohjaukseen

Laadukas elinympäristö tuotetaan monialaisilla ratkaisuilla

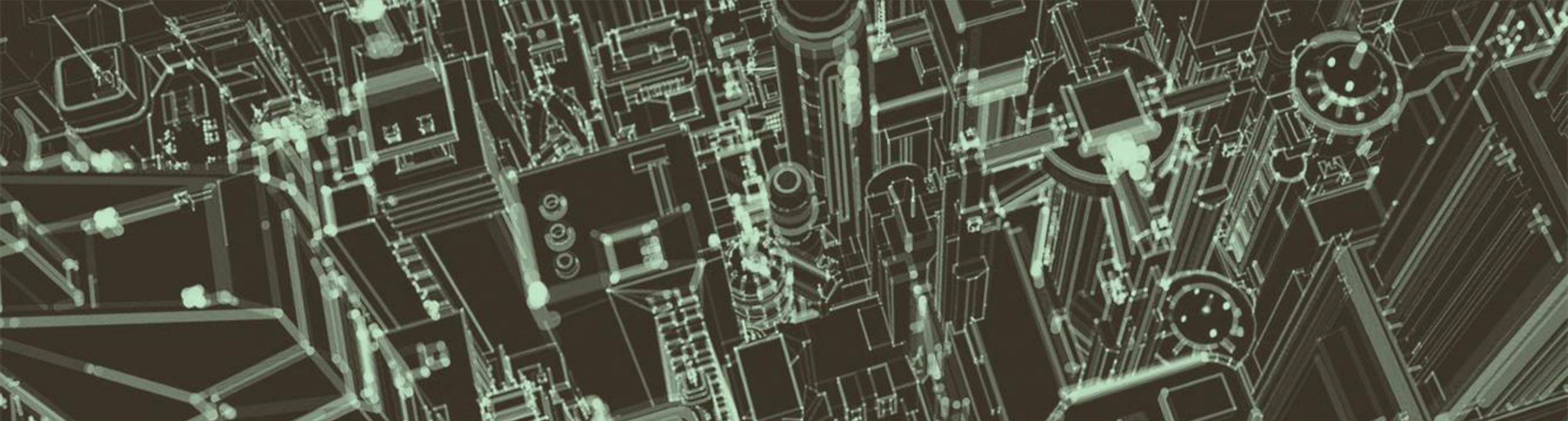
Rakennetun ympäristön oma ministeri(ö) kokonaisuohjaukseen

Vaikka asuntoaloitukset ovat nousseet uusiin huippulukemiin (46000, 04/2018), tarjonnan kasvu on paikoin riittämätöntä vastaamaan kysyntään. Lisäksi suhdanteiden ja rahapolitiikan muutosten myötä asuntorakentaminen saattaa vähentyä voimakkaastikin lyhyen ajan sisällä. Asuntorakentamisen tuotantotukijärjestelmää (ARA) pitää tämän takia kehittää entisestään. Tuotantotukien rooli korostuu varsinkin niiden vastasyklisessä käytössä.

Uusien asuntojen tarve jatkuu todennäköisesti suurena. Kasvavien alueiden väestöennusteisiin pohjautuva tarve on arviolta 150 000 asuntoa seuraavalla hallituskaudella. Tällaisten tuotantomäärien ylläpitäminen edellyttää johdonmukaisia politiikkatoimia sekä asuntotuotannon, maankäytön ja liikenneverkon investointiohjelman sitomista toisiinsa. Erityisesti kaupunkien hallittua kasvua edistetään kehittämällä maankäyttöä, asumista ja liikenneyhteyksiä (MAL) kokonaisuutena. Tärkeä kokonaistavoite on viihtyisän, turvallisen ja toimivan elinympäristön luominen.

Uudisasuntotuotannon lisäksi on kiinnitettävä huomiota jo olemassa olevan rakennuskannan hoitoon ja ylläpitoon. Elinympäristön tärkeä laatutekijä on myös rakennusperinnön vaaliminen ja tulevaisuuden rakennusperinnön luominen. Kestävän kehityksen periaatteiden mukainen rakentaminen ja kiinteistöjen ylläpito tarvitsevat kiertotalouden mahdollisuuksien vahventamista. Rakennuskanta voi toimia myös osana älykästä energiajärjestelmää parantaen muun muassa energiatehokkuutta, energian varastointia ja mahdollista kulutusjoustoa.

- Rakennetun ympäristön kokonaisuohjausta yhteiskunnassa pitää vahvistaa. Tulevaan hallitukseen on nimitettävä rakennetusta ympäristöstä vastaava ministeri tai perustettava rakennetun ympäristön ministeriö.
- Kokonaisuohjaukseen liittyy myös kiinteistö- ja rakentamisalaa palveleva tutkimus, jota tulee tehdä nykyistä enemmän myös ministeriön aloitteesta ja rahoituksella yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa.
- Kaupunkiseutujen asuntotuotantoa on edistettävä aktiivisilla kannusteilla ja MAL-asuntotuotannon tasoa on nostettava: Valtion on velvoitettava kuntia kaavoittamaan riittävästi tonttimaata, MAL-sopimuksista tulee tehdä pitkäjänteisempiä ja samalla niiden tavoitteet on synkronoitava liikenneverkon 12-vuotishjelman kanssa. Myös kuntien aktiivisen maapolitiikan toteutukseen tulee tuottaa helpotuksia ja uusia työkaluja.
- Asumisen tukien perustaksi on asetettava tarveharkintaisuus.
- Asuntokiinteistön ja asunto-osakkeen kaupasta perittävä varainsiirto vero tulee yhdenmukaistaa laskemalla asuntokiinteistökaupan vero 2 %:iin.
- Kiertotalouden esteet tulee poistaa ja kiertotaloutta vauhdittaa sekä kehittämällä säädöksiä että luomalla kannusteita vapaaehtoisille toimenpiteille. Uusiomateriaalien käytön kriteereitä tulee tarkentaa.

Suomi kaksiraiteiseksi ja nelikaistaiseksi

Korjausvelka kuriin ja kehittäminen käyntiin uusien rahoitusmallien vauhdittamana

Suomi kaksiraiteiseksi ja nelikaistaiseksi

Suomen liikenneverkossa on miljardien eurojen korjaus- ja kehittämismäärä. Nykyinen verkko ei vastaa enää kaupungistumisen, työvoiman liikkuvuuden tai päästövähennysten vaatimuksiin. Tulevan vaalikauden aikana pitää liikenteen runkoverkko uudistaa ihmisiä, elinkeinoelämää ja eri alueitten saavutettavuutta varten. Suorat, sujuvat ja hyväkuntoiset yhteydet vähentävät myös liikenteen päästöjä.

Suomen liikennejärjestelmä on suunniteltava yli vaalikausien menevällä, 12-vuotisella investointiohjelmalla, joka on jo valmisteilla uuden maantielain myötä. Uudet liikenne-, ja varsinkin, raideinvestoinnit vaativat pidempiaikaista suunnittelua ja uudenlaisia rahoitusratkaisuja budjettirahoituksen lisäksi. Kestävän kaupunkikehityksen kannalta lähi- ja työmatkaliikenteen raideratkaisut ovat ensisijaisessa roolissa.

- Luodaan pitkän aikavälin strateginen liikennejärjestelmäsuunnitelma: nopea kaksiraiteinen ja nelikaistainen runkoverkko toimitus- ja matkaketjujen selkärangaksi.
- Nostetaan liikenneinfran kehittämisinvestointien ja perusväylänpidon vuosittainen rahoitustaso noin 2,3 mrd euroon, mikä vastaa noin yhtä prosenttia BKT:stä.
- Kokeillaan ja otetaan käyttöön liikenneinfraan uusia kustannustehokkaita toteutus- ja rahoitusmalleja, joissa on otettu huomioon infrahankkeiden yhteiskunnalliset hyödyt. Liikennehankkeiden kokonaistaloudellisia vaikutuksia pitää arvioida osana 12-vuotista liikennesuunnitelmaa.
- Investoidaan kasvukeskusten joukkoliikennehankkeisiin, jotka vauhdittavat kaupunkirakennetta tiivistävää rakentamista ja vähentävät päästöjä.

Lisätietoja KIRA-foorumin jäseniltä:

Alexi Randell, puheenjohtaja

Rakennusteollisuus RT ry
www.rakennusteollisuus.fi

Miimu Airaksinen

Suomen Rakennusinsinöörien liitto
RIL ry
www.ril.fi

Maria-Elena Cowell

Kiinteistöväälitysalan Keskusliitto
KVKL ry
www.kvkl.fi

Kalle Euro

Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry
www.atl.fi

Pia Gramén

Kiinteistötyönantajat ry
www.kiinteistotyönantajat.fi

Markku Hedman

Rakennustietosäätiö RTS sr
www.rakennustieto.fi

Marjut Joensuu

Suomen Isännöintiliitto ry
www.isannointiliitto.fi

Harri Hiltunen

Suomen Kiinteistöliitto ry
www.kiinteistoliitto.fi

Paula Huotelin

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
www.safa.fi

Hannu Järveläinen

Rakennusmestarit ja -insinöörit
AMK RKL ry
www.rkl.fi

Olli-Heikki Kyllönen

Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry
www.stul.fi

Jyrki Laurikainen

RAKLI ry
www.rakli.fi

Ilkka Salo

Talotekninen teollisuus ja kauppa ry
www.talteka.fi

Helena Soimakallio

Suunnittelu- ja konsultointiyrietykset
SKOL ry
www.skolry.fi